

УДК 378.091.59:[17.022.1+005.2] (043)

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЗАСОБАМИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Репко Інна Петрівна,

к. п. н., доцент

Красногорська Вікторія Вікторівна,

аспірантка

Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

viktiriakrasnogorskaa@gmail.com

Анотація: У статті йдеться про розвиток соціально значущих якостей майбутніх фахівців у процесі їх участі у системі студентського самоврядування вишу. Авторами розглядаються можливості студентського самоврядування як одного із шляхів розвитку соціального лідерства, активної громадянської позиції, управлінських якостей особистості.

Ключові слова: студентське самоврядування, соціальні якості особистості, лідерство, виховний процес, майбутні фахівці.

У наш час проблема формування соціально активної особистості наповнюється особливим та якісним змістом. По-перше, оновленій Україні потрібні люди з новим типом мислення, здатні приймати рішення і брати на себе відповідальність за їх виконання, по-друге, країну необхідно «наситити» професіоналами, здатними якісно реалізовувати свою професійну діяльність в будь-якій сфері діяльності.

У сучасному суспільстві студентська молодь є авангардом всіх суспільних перетворень та рухів, і часто стає їх рушійною силою.

Значну частину молоді становить студентство – специфічна соціальна група, що відрізняється особливим способом життя, умовами навчання, праці та дозвіллевої діяльності. Під час навчання молодь формує спільні інтереси,

студентські традиції, науковий світогляд, соціальні якості, суспільну позицію тощо.

Українське суспільство саме у студентській молоді відчуває потребу пошуку актуальних засобів соціалізації, адже студентське самоврядування є одним з таких засобів, що охоплює майже всю студентську молодь, забезпечує її соціальне становлення та розвиток.

Мета роботи полягає в розкритті питання щодо розвитку соціально значущих якостей майбутніх фахівців у процесі їх участі у системі студентського самоврядування вишу.

Студентське самоврядування своїм корінням сягає ще часів виникнення перших середньовічних університетів, тоді активних студентів почали залучати до виконання адміністративних функцій та надання допомоги професурі вишу, а університети стали своєрідною моделлю громадянського суспільства [1].

Питанню розвитку студентського самоврядування присвятили роботи науковці: І. Волков, І. Козубовська, В. Курило, С. Савченко, Є. Полат, А. Хуторський, А. Макаренко, Т. Буяльська, К. Трибулькевич.

Практично всі відомі педагоги ставили перед самоуправлінням завдання підготовки студентів до суспільної діяльності.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства спостерігається відродження студентських організацій на новій демократичній основі, які будують свою діяльність, виходячи з освітніх, професійних, соціальних потреб молоді, інтереси якої вони представляють.

Одна з базових компетентностей сучасного фахівця – управлінська, тобто випускник ЗВО повинен легко орієнтуватися в системі управління організацією, в яку він прийшов працювати, бути активним суб'єктом управління, приймати і реалізовувати управлінські рішення. Такий досвід управлінської діяльності він може отримати тільки у безпосередньому процесі активної участі у студентському самоврядуванні, тому що саме цей вік у житті людини є найбільш сенситивним у становленні лідерських якостей індивіда [2].

Визначальним фактором студентського самоврядування є спрямованість на виконання здобувачами освіти обов'язків та відповідальності за доручену справу, зростання їх соціальної активності, формування громадських, морально-духовних якостей, національно-патріотичне виховання, забезпечення всебічного зростання майбутнього фахівця.

Завданням студентського самоврядування є захист прав та інтересів студентів, виховання в них лідерських якостей, організація змістовного дозвілля. З цією метою воно охоплює освітню, науково-дослідну, спортивно-оздоровчу, дозвілєву, суспільно-громадську життєдіяльність ЗВО.

Низка нормативних документів (закони, статuti, конвенції, концепції, положення, резолюції) визначають самоврядування як важливу форму суспільної діяльності ініціативних студентів, спрямованої на вирішення важливих соціальних питань молоді та формування її громадянської позиції [3].

Одним з ключових завдань функціонування студентського самоврядування є створення належних умов для самореалізації студентства, формування в них рис лідера, усвідомлення відповідальності за результати свого навчання та становлення як фахівця.

Із метою повноцінного функціонування сучасного закладу освіти, студентське самоврядування має на меті широке залучення молоді до вирішення всіх питань суспільної діяльності.

Для участі в самоврядуванні у студентів повинна бути сформована чітка позиція, своє бачення стосовно різних сторін життєдіяльності ЗВО, впевненість у тому, що їх точка зору може стати вирішальною. Серед опитаних студентів – 45% вважають, що їх позиція, хоч і не суттєво, але може вплинути на ту чи іншу сторону діяльності вишу, а 55% вважають, що не впливає.

Ураховуючи ставлення студентів до самоврядування у ЗВО, слід звернути увагу на їх безпосереднє бажання брати участь у самоврядуванні й на реальну участь у ньому. Серед опитаних 10% вже є членами студентського самоврядування, 20% хотіли б бути у складі, 70% не хочуть брати участь.

Протиріччя між орієнтуванням на студентське самоврядування і небажанням бути його частиною відіграє значну роль у процесі його функціонування.

Наявність домінуючої більшості студентів, які не беруть участі в студентському самоврядуванні, свідчить про незначну внутрішньовузівську активність, яку потрібно направити у творче русло з метою підготовки фахівців вищої кваліфікації [4].

У результаті опитування студентів щодо необхідності діяльності студентського самоврядування у виші серед найважливіших виділяють такі: проведення дозвіллевих і позанавчальних заходів; об'єднання студентів в одну єдину спільноту; відточування навичок управлінської діяльності.

Самоврядування у закладі вищої освіти – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вишем.

Найбільш вагома участь студентів в управлінні сучасним закладом вищої освіти, на думку самого студентства, є: включення студентів в органи управління закладом на різних рівнях; самоврядування в організації освітнього процесу; самоврядування у дозвіллевій сфері та сфері побуту [1].

Функціонування ефективної системи студентського самоврядування значно виходять за межі системи освіти, бо сприяє не тільки оптимізації освітнього процесу у вищій школі, а й виробленню у майбутніх фахівців комунікативних, управлінських навичок, розвитку політичної культури та соціалізації молоді. Отже, студентське самоврядування розглядають як передумову розвитку громадянського суспільства [2].

Перший щабель існування самоврядування – це самоврядування у студентській групі, воно покликане допомогти кожному члену групи виконувати свої навчальні обов'язки, сприяти професійному зростанню майбутніх фахівців, визначати групові пріоритети, коригувати міжособистісні взаємини, підтримувати доброзичливий мікроклімат, формувати групові традиції.

Враховуючи те, що за своєю суттю самоврядування є проявом власної або групової ініціативи індивідів, завдання адміністрації ЗВО зводиться до забезпечення належних умов для реалізації зазначених ініціатив.

Реалізації зазначених ініціатив сприятиме безпосередня активна участь представників студентства в управлінні ЗВО – у роботі вченої ради вишу, факультетів, інститутів та інших органах управління. Слід наголосити на необхідності обов'язкової виборності представників студентства до участі у роботі всіх органів управління вишу через створення прозорої системи виборів.

Саме принцип виборності забезпечує демократичний характер діяльності цих органів управління і тільки в цьому випадку свідчить про досягнення важливої мети: підготовка громадян до управління державою, спроможність приймати й якісно виконувати суспільно значущі рішення, реалізовувати своє право обирати і бути обраним в органи державного управління.

Студентське самоврядування у ЗВО є показником реалізації громадських прав студентів, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми.

Пошук нових форм студентського самоврядування вже ведеться в вишах країни, що, безумовно, сприяє більш ефективній підготовці фахівців інноваційного типу самоврядування. Основний вектор його розвитку у ЗВО – це те, що воно має стати масовим, в ньому повинні брати участь всі студенти; ініціювати надання студентському самоврядуванню належної підтримки; підвищувати рівень зацікавленості студентів суспільним життям власного ЗВО; спонукати адміністрацію закладу вищої освіти до створення сприятливого соціально-психологічного мікроклімату в колективах [2].

Отже, відповідно до вимог державної молодіжної політики і модернізації освіти, розвиток студентського самоврядування є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку українського суспільства, адже це одна із форм молодіжної політики, що проводиться з метою консолідації студентського громадського руху, найбільш повного використання потенціалу студентства в

соціально-економічних перетвореннях суспільства, вирішення студентських проблем.

На наш погляд, участь студентів у роботі студентського самоврядування дозволяє найбільш інтенсивно і професійно розвивати соціально значущі якості особистості (соціальний лідерство, патріотизм, комунікаційні вміння та навички, управлінську компетентність).

Список літератури

1. Курило В. С., Савченко С. В. Проблеми студентського самоврядування у вимірі соціальної педагогіки / Курило В. С., Савченко С. В. // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2005. – № 4. – С. 4–10.
2. Роль студентського самоврядування у формування всебічно розвиненої особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/rol-studentskogo-samovraduvanna-u-formuvanni-vsebicno-rozvinenoj-osobistosti-42436.html>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами) // Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Студентське самоврядування в інших країнах // Громадська ініціатива «Студентський захист» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studzahyst.org.ua/content/studentske-samovryaduvannya-v-ins>